

แนวคิดของครูสังคมศึกษาในการเสริมสร้างคุณลักษณะประชาธิปไตย

แก่นักเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดยโสธร

นายบัญญัติ สมชอบ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

ภาควิชาสารัตถศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

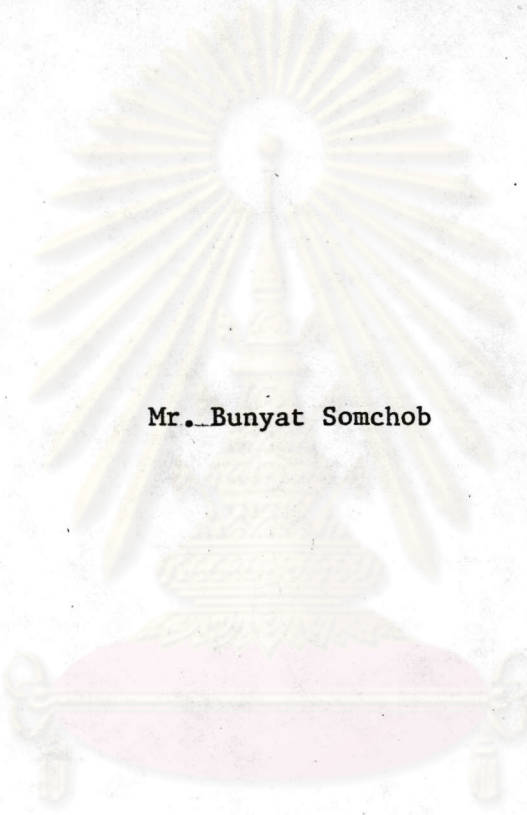
ISBN 974-577-502-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016464

T 10306039

THE SOCIAL STUDIES TEACHERS' PERSPECTIVES IN ENHANCING
DEMOCRATIC CHARACTERISTICS IN SECONDARY SCHOOL
STUDENTS, CHANGWAT YASOTHON

Mr. Bunyat Somchob

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for The Degree of Master of Education
Department of Foundations of Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-502-9

ทบวชวิทยานิพนธ์

แนวคิดของครูผู้สอนในการเสริมสร้างคุณลักษณะประชาธิปไตย แก่

นักเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดยโสธร

โดย

นายบัญญัติ สมขอม

ภาควิชา

สารัตถศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร. จุมพล พูลภัทรชีวิน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขอเชิญให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสชวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วารินทร์ มาศกุล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. จุมพล พูลภัทรชีวิน)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พฤษี ศิริบรรณพิทักษ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ สัจกุล)

บัญญัติ สมชอบ : แนวคิดของครูสังคมศึกษาในการเสริมสร้างคุณลักษณะประชาธิปไตย
แก่นักเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดยโสธร (THE SOCIAL STUDIES TEACHERS'
PERSPECTIVES IN ENHANCING DEMOCRATIC CHARACTERISTICS IN SECONDARY
SCHOOL STUDENTS, CHANGWAT YASOTHON) อ.ที่ปรึกษา : อ.ดร.จุมพล พูลภัทรชีวีต,
143 หน้า. ISBN 974-577-502-9

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดของครูสังคมศึกษาในการเสริมสร้างคุณลักษณะประชาธิปไตยโดยให้นักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร โดยใช้เทคนิควิจัยอนาคตแบบ EDFR ประยุกต์ใช้กับการวิจัยปัจจุบัน

ผลการวิจัยพบว่าครูสังคมศึกษาในจังหวัดยโสธรมีแนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณลักษณะประชาธิปไตยในด้านต่าง ๆ คือ หลักสูตรควรจะมีคู่มือในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายคือให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจสภาพของสังคมตลอดจนมองเห็นปัญหาต่าง ๆ ของสังคมและแสวงหาแนวทางแก้ไข

คุณลักษณะและบทบาทของผู้สอนคือ เป็นผู้รู้จักหน้าที่ของตนและเคารพในสิทธิของผู้อื่น มีความรู้ความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตยอย่างถูกต้อง เป็นผู้มีความตั้งใจ เป็นนักประชาธิปไตยและเป็นแบบอย่างที่ดี

คุณลักษณะและบทบาทของผู้เรียนคือ เป็นผู้มีความรับผิดชอบ มีเหตุมีผลมีน้ำใจประชาธิปไตย และเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีตลอดจนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นด้วยความเต็มใจ

กระบวนการเรียนการสอนจะต้องกำหนดพฤติกรรมคุณลักษณะประชาธิปไตยไว้ล่วงหน้า ในการสอนแต่ละครั้ง สร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมประชาธิปไตยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ลงมือกระทำและปฏิบัติจริง โดยใช้กระบวนการกลุ่มเป็นหลัก นอกจากนี้จะต้องให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง การเผยแพร่ความรู้เรื่องประชาธิปไตยและจัดตั้งสภานักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนหรือชุมชนจัดขึ้น

การวัดผลประเมินผลจะต้องใช้เครื่องมือหลาย ๆ แบบในการประเมินผลการปฏิบัติ ส่วนข้อคิดเห็นอื่น ๆ นั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีน้ำใจ เป็นประชาธิปไตย มีความจริงจังที่จะส่งเสริมให้ท้องถิ่นได้มาใช้บริการโรงเรียนมากขึ้นสร้างความสัมพันธ์กับท้องถิ่นโดยจัดให้มีสมาคมครูและผู้ปกครอง

ภาควิชา ศึกษาศาสตร์
สาขาวิชา พื้นฐานการศึกษา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

BUNYAT SOMCHOB : THE SOCIAL STUDIES TEACHERS' PERSPECTIVES IN ENHANCING DEMOCRATIC CHARACTERISTICS IN SECONDARY SCHOOL STUDENTS, CHANGWAT YASOTHON : THESIS ADVISOR : CHUMPUL POOLPATARACHEWIN, Ph.D. 143 PP. ISBN 974-577-502-9

The aim of this research was to study the social studies teachers' perspectives in enhancing democratic characteristics in secondary school students, Changwat yasothon by using the EDFR technique.

This research revealed that the social studies teachers in Yasothon Province possess the following viewpoints concerning the enhancement of democratic characteristics: the curriculum should contain handbooks for organizing activities that correspond to the objectives, namely to let the students know and understand the social conditions as well as perceive the various social problems and seek for ways of remedies.

Characteristics and roles of the teachers are: awareness of their own duties and respecting the rights of others, possession of knowledge and clear understanding of aspects of democracy, having democratic mind, and being good role models.

Characteristics and roles of the students are: being highly disciplined, responsible, logical, democratic-minded, and being good leaders and followers as well as participating whole-heartedly in the various organized activities.

The learning and teaching process must specify the democratic characteristic behaviors in advance. In each teaching session, democratic atmosphere and environment should be created by letting the students participate in organizing the learning and teaching activities, actually act and operate by using group process. Moreover, the students must be allowed to participate in the publicities for exercising the rights for election, the propagation of knowledge of democracy, and establishing the student council in order to let the students take part in the various activities organized by the school or the communities.

The measurement and evaluation must employ several methods for performance evaluation. Other viewpoints are that the school administrators must be democratic-minded, be sincere in promoting the localities to increase the use of the school services, form the relationship with the localities by establishing parents-teachers association.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา สारตตศึกษา

สาขาวิชา พื้นฐานการศึกษา

ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ของ อาจารย์ ดร.จุมพล พุฒินทร์ชวิน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยมาด้วยดี และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจาก ทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดียิ่งจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 20 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจแบบสอบถาม ตลอดจนครูสังคมนาทุกท่านในจังหวัด ยโสธร จึงขอขอบพระคุณทุก ๆ ท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

บัญญัติ สมชอบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	14
ขอบเขตของการวิจัย.....	14
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	15
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	15
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	15
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	17
ความหมายและคุณลักษณะประชาธิปไตย.....	18
การศึกษากับประชาธิปไตย.....	29
การจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยม.....	32
ปัจจัยที่มีผลต่อการให้การศึกษา เพื่อ เสริมสร้างคุณลักษณะประชาธิปไตย	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	54
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	67
การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ.....	67
การสัมภาษณ์ (การเก็บข้อมูลกรอบที่หนึ่ง).....	69

บทที่

ช
หน้า

	การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล.....	70
	การสร้างเครื่องมือวิจัย.....	70
	การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอการวิจัย.....	73
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	95
	สรุปผลการวิจัย.....	96
	อภิปรายผล.....	101
	ข้อเสนอแนะ.....	115
	บรรณานุกรม.....	116
	ภาคผนวก	126
	ประวัติผู้เขียน.....	143

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความร่วมมือในการวิจัย.....	68
2	จำนวนข้อกระทงในแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งที่ 2.....	71
3	จำนวนครูส่งนักศึกษาแต่ละโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามครั้งที่ 2.....	72
4	ลำดับของข้อความที่เกี่ยวกับแนวคิดด้านหลักสูตร เรียงลำดับจาก ความซับซ้อนสูงสุด.....	79
5	ลำดับของข้อความที่เกี่ยวกับคุณลักษณะและบทบาทของผู้สอน เรียงลำดับ จากความซับซ้อนสูงสุด.....	81
6	ลำดับของข้อความที่เกี่ยวกับคุณลักษณะและบทบาทของผู้เรียน เรียงลำดับ จากความซับซ้อนสูงสุด.....	84
7	ลำดับของข้อความที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรียงลำดับจากความซับซ้อนสูงสุด.....	86
8	ลำดับของข้อความที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรียงลำดับ จากความซับซ้อนสูงสุด.....	89
9	ลำดับของข้อความที่เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล เรียงลำดับจาก ความซับซ้อนสูงสุด.....	92
10	ลำดับของข้อความที่เกี่ยวกับข้อคิดเห็นอื่น ๆ เรียงลำดับจากความซับซ้อน สูงสุด.....	93